

infamiam propter delictum antea commissum, quia illa infamia pœna quædam est, et Ecclesia non punit talia delicta

12. *Non tamen infamia juris civilis.* — *Corollarium.* — De infamia vero civili non procedit hæc ratio, quia homo non baptizatus jure civili obligatur, si temporaliter subditus sit ubi tale jus servatur, et ideo incurrit pœnas talis juris, quarum una est infamia; ergo talis infamia civilis non tollitur per baptismum, quia hoc nec per se et intrinsece spectat ad effectus baptismi ex vi solius institutionis, ut constat ex propria materia in 3 tomo, neque reperitur aliquod jus Ecclesiasticum, in quo hoc ei concedatur. Quapropter si Judæus Romæ, vel Turca hic per sententiam esset condemnatus, vel flagellatus ut fur, quamvis postea baptizaretur, maneret infamis civiliter, et inhabilis ad actus civiles, ad quos non admittuntur infames, quia nec jus ipsum civile limitat hanc pœnam ad baptizatos, neque ex generali ratione pœnæ civilis cessat propter baptismum, quia nec pœna corporalis, nec pecuniaria cessant. Et certe si ille esset condemnatus ad trirèmes, non liberaretur propter baptismum, nisi accederet dispensatio principis. Idem ergo est de prædicta infamia, cum de illa non sit aliqua peculiaris exceptio aut lex. Antecedens manifestum est, et de eo videri potest Panormitan., in cap. Gaudemus, de Divort., n. 16. Consequentia vero tenet a paritate rationis. Unde Panormitan. ibi solum dixit, infamiam ex delicto contractam (quam intelligo esse infamiam facti), tolli per baptismum. Et de eadem re videri potest Decius, cons. 430, et in c. Quæ in Ecclesiarum, de Constitutionibus, n. 89, et Felinus, in c. De his, de Accusationibus, num. 7. Ulterius fit, ut talis persona post baptismum etiam maneat canonice infamis in ordine ad irregularitatem ex tali infamia contrahendam, ex illo generali principio, quod omnis persona infamis jure civili, jure etiam canonico habetur infamis, et ab Ordinum susceptione removetur. Quod jus canonicum complectitur talem personam quamprimum baptizata est, quia per hoc illi non imponit pœnam, sed potius illam supponit a jure civili impositam, et ratione illius considerat indecentiam, ratione cujus persona fit irregularis.

13. *Infamis per leges civiles infidelium, si baptizatur, non manet infamis, nec irregularis.* — Dixi autem hoc habere locum in his personis, quæ ante baptismum in Christiano-

rum provinciis degentes, et civilibus eorum legibus subditæ, talem infamiam contraxerunt; nam si in provinciis infidelium, juxta illorum jura, talis infamia fuisset contracta, et postea quis transiret ad Ecclesiam, et baptizaretur in provinciis Christianorum, non opinor illum manere infamem in ipsa Ecclesia, vel irregularem. Ratio potissima est, quia quando canones dicunt, omnes illos esse infames, quos leges civiles infames faciunt, videntur plane loqui de legibus civilibus, quibus principes vel republicæ Christianæ utuntur, et de infamia civili, quæ intra ipsammet Ecclesiam existit, nam hæc est, quæ in existimatione habetur, quæve indecentiam secum affert, nam illa, quæ omnino foris est, et inter infideles, nec consideratur, nec in aliqua existimatione habetur; maxime cum infamia inter infideles sæpe sit irrationabilis, et sine sufficiente fundamento. Accedit etiam, quod in eo casu talis persona omnino mutat forum etiam civile, et ideo non videtur manere subjecta pœnis civilibus in priori statu impositis, inter quas hæc infamia continetur.

SECTIO III.

Utrum, ex infamia non fundata in proprio delicto illius personæ nascatur irregularitas.

1. *Communis doctrina.* — *Prima conclusio.* — *Suadetur prior pars.* — *Suadetur posterior.* — Communis et certa doctrina est, hanc infamiam aliquando sufficere ad irregularitatem, non tamen semper, sed potius raro. Ut autem doctrinam hanc per partes explicemus, dicendum in primis est, ex infamia facti, quæ non fundatur in peccato proprio ipsius personæ, nunquam fieri irregularem secluso speciali jure. Ante probationem advertendum est, sermonem esse de sola ac præcisa infamia, non de fundamento ejus. Alioqui ex eo capite poterit nasci impedimentum, ut si quis habeatur ignorans aut imprudens ex defectu judicii sine culpa, vel ex alio simili defectu. Sed illud impedimentum si ad irregularitatem sufficiat, non erit propter infamiam, sed propter ineptitudinem personæ ad tale ministerium, juxta dicenda infra de defectibus, ad quod caput illa irregularitas pertinebit; hoc ergo supposito, probatur assertio, quia secluso humano jure, nullus sine culpa propria notatur tali infamia, quæ reddat illum inhabilem vel moraliter impeditum ad aliquos actus legitimos vel honores; ergo nec

ad Ordines, quoad nos spectat; patet, quia talis infamia non potest induci ex sola natura rei, ex qua solum peccatum vel pravi mores constituunt hominem dignum ut mala opinio de illo habeatur, atque adeo objectum illius infamiæ, quæ in facto consistere dicitur. Unde, sicut Aristoteles dicit, 1 Ethic., cap. 9, honorem soli virtuti proprie deberi, quem imitatus est D. Thom., 2. 2, quæst. 63, art. 3, ita nos dicimus, solum peccatum seu pravum opus ex natura rei esse objectum infamiæ facti. Unde, si ultra proprium peccatum extenditur, illud semper est propter aliquam significationem vel habitudinem; sicut honor interdum tribuitur propter alios titulos, qui indirecte et per aliquam habitudinem reducuntur ad virtutem, ut D. Thom. exponit. Quia tamen hæc extensio arbitraria est, et pendens ex humana, et sæpe ex mundana prudentia, ideo nulla talis opinio hominum reputatur vera infamia in ordine ad aliquos actus vel ministeria reipublicæ, nisi aliqua lege comprobata sit, quia alioqui sæpe res tota penderet ex vulgi æstimatione, et tot fere essent opiniones, quot ingenia. In hoc ergo sensu dicimus, puram infamiam facti non esse nisi sit de proprio delicto, aut vero, aut communiter existimato. Unde sicut irregularitas, ita etiam hæc infamia non incurritur, nisi in casibus a jure expressis. Est enim ratio eadem. Nam licet talis infamia non sit propria pœna respectu personæ cui imponitur, cum non sit propter delictum ejus, est tamen magnum nocumentum, et ideo sine expressa lege non imponendum, juxta communem regulam Jurisperitorum, quam late tractat Tiracuellus in verb. *Revertatur*, num. 248 et sequentibus; nam, licet illi de pœna loquantur, tamen comprehendunt omnem privationem et omne nocumentum ex se pœnale. Quin potius majori ratione restringendum hoc est, quoties absque propria culpa incurri dicitur, quam cum est propria pœna propter culpam. Quocirca sicut in irregularitatibus non admittitur extensio propter similitudinem vel majorem etiam rationem causæ, ita neque in infamia, quia hæc etiam non pendet tantum ex ratione vel causa, sed ex voluntate legislatoris, quam non oportuit esse eandem in pœna vel privatione imponenda, etiamsi causa videatur similis. Maxime quia, licet in aliquo sit similitudo, in necessitate vel occasione imponendi infamiam potest non esse. Ac denique hic habet locum regula de odiis restringendis.

2. *Secunda conclusio.* — *In casibus irregularitates non fundari in infamia ostenditur.* — Secundo assero, aliquos esse casus, in quibus infamia juris et consequenter irregularitas incurritur absque proprio delicto. Hoc patet breviter aliquibus exemplis. Primus est de filio qui interdum fit infamis propter delictum parentis, etiamsi illius nullo modo particeps fuerit. Hoc patet in filiis eorum, qui violentas manus in Cardinales Ecclesiæ Romanæ injecerunt; nam ipso jure canonico efficiuntur infames, c. Felicis, vers. *Quod si quis*, de Pœnis, in 6, et in filiis proditorum, qui committunt crimen læsæ majestatis; nam eorum filii jure civili efficiuntur infames, 1. Quisquis, § Filiis, Cod. Ad legem Juliam majestatis. Idem censent aliqui de filiis hæreticorum, quia supra diximus illos fieri irregulares; ergo etiam efficiuntur infames. Patet consequentia, tum quia eorum irregularitas non videtur nisi in infamia fundari; tum etiam quia privantur beneficiis et honoribus in cap. 2 et cap. Statutum, de Hæretic., in 6; hic autem est proprius effectus infamiæ. Atque ita tenet Simancas, de Catholic. institut., tit. 9, num. 268, et tit. 29, a num. 14 ad 20; et Castro, lib. 2 de Justa hæret. punit., cap. 9; et Penna, 4 part. Directorii Inquisit., comment. 4, vers. *Hæc autem infamia*. Isti vero auctores non afferunt textum, in quo talis infamia hujusmodi filiis imponatur, neque ego illum invenio. Nec sufficit, quod fiant irregulares, quia non omnes irregulares sunt infames, sed illi tantum, qui ob propria delicta irregulares fiunt, ut supra dictum est. Neque etiam est necesse hanc irregularitatem in infamia fundari; nam proxime imponi potuit propter gravitatem delicti paterni, et in pœnam ejus. Neque etiam sufficienter colligitur ex eo, quod tales personæ fiunt inhabiles ad beneficia et officia publica, quo maxime fundamento nituntur prædicti auctores. Quia illa inhabilitas non est infamia, sed aliud genus pœnæ, et quasi irregularitas quædam ad beneficia et officia. Quod si quis contendat inhabilitatem illam esse quamdam infamiam, erit tantum secundum quid et quoad tales effectus, non vero simpliciter. Nam infamia juris absolute dicta reddit hominem inhabilem etiam ad testimonium ferendum, et alios habet effectus, de quibus in cap. Non potest, cum sequent., 2, quæst. 7, cap. Testimonium, et cap. Licet, de Testibus, et c. Licet, de Probationibus. Quos tamen omnes effectus non possumus jure tribuere filiis hæreticorum, cum nulla lege, vel

in particulari sub propria ratione, vel nomine talium effectuum, neque in generali sub absoluto nomine infamiae imponantur. Accedit tandem, quod si filii hæreticorum essent infames, etiamsi jam essent clerici vel beneficiati, redderentur infames, quia etiam clerici et habentes beneficium, sunt capaces infamiae, si sufficiens causa intercedat; tunc autem ponitur tota causa hujus infamiae; ergo redundaret in hujusmodi filios. Consequens autem est falsum, alias hi essent privandi beneficiis, et usu Ordinis, et officii, et jure eligendi, v. gr., si illud habeant, quod est contra superius dicta, et contra communem sententiam in dict. § Hæretici, et contra eosdem auctores, præsertim Simancam supra. Sequela vero patet, quia omnes illi actus sunt prohibiti infamibus, juxta supra dicta jura, et alia, quæ refert Glossa, in c. Ut circa, verbo *Eligentium*, de Elect., in 6. Quocirca, vel prædicti auctores videntur infamiam cum irregularitate confudisse, vel certe locutos esse de infamia, non simpliciter, sed in ordine ad honores, seu officia, vel beneficia in jure expressa.

3. *Exemplum aliud ejusdem conclusionis.* — Aliud exemplum hujus infamiae est, quando oritur ex vili conditione personæ, quæ interdum consideratur vel nascitur ex usu alicujus infamis artis vel ignominiosi muneris, ut histrionum, gladiatorum, carnificum, macelliariorum, et similium, de quibus late Maiol., lib. 3, cap. 4, num. 5 et sequent. Semper tamen observandum est, ut aliquo jure vel civili, vel Ecclesiastico constet, talem conditionem seu tale munus inducere infamiam, nisi fortasse tale sit munus, ut vel intrinsece includat culpam gravem, vel saltem cum illa publice fiat; nam tunc ratione culpæ inducet saltem infamiam facti, juxta superius dicta. Tamen ratione solius abjectionis seu infamiae conditionis talis muneris, nunquam inducit irregularitatem sine jure. Ideoque propter usum artis mechanicæ regulariter non incurritur aliqua irregularitas, quia exercentes has artes, si nihil turpe efficiant, nullo jure sunt infames, etiamsi alioqui in republica sint homines infamiae notæ. Similiter filii harum vilium personarum infames non fiunt, neque irregulares, etiamsi parentes eorum infames fuerint, quia nullo jure infames fiunt, et secluso jure ignobilitas parentis non obstat filio in ordine ad Ecclesiastica munera, ut significavit Glossa, in c. Quoniam, verb. *Invidiam*, 24, quæst. 4, et ex ea Felinus, in cap. Cum

deputati, de Judiciis, in fine. Aliquando vero contrahitur hæc infamia per matrimonium cum fœmina vilis conditionis, ut cum meretrice, vel simili, ut notabimus agentes de bigamia. Denique ad hanc irregularitatem ex infamia reducitur illa, quæ ex publica poenitentia nascitur, de qua in superioribus dictum est.

DISPUTATIO XLIX.

DE IRREGULARITATE, QUÆ EX BIGAMIA NASCITUR.

Post irregularitates, quæ ex delicto, ejusve infamia originem ducunt, dicendum superest de his, quæ nascuntur ex aliis defectibus, soletque duplex defectus considerari, sacramenti, et personæ; in priori ordine ponitur bigamia, et de qua hic dicendum est, postea de reliquis.

SECTIO I.

Utrum ex propria bigamia irregularitas contrahatur.

1. *Triplex bigamia.* — *Propria bigamia quæ.* — Triplex distingui solet bigamia, vera, interpretativa et similitudinaria. Dicitur enim bigamia juxta græcam deductionem, ex duplicato seu multiplicato matrimonio. Cum ergo duplex matrimonium reipsa fit, vera bigamia dicitur; alia vero censetur esse interpretatione juris vel per quamdam analogiam, ut videbimus. Nam, quia hæc species, non æqualiter, sed quodam ordine vel analogia rationem bigamiae participant, ut clarius procedamus, de singulis sigillatim dicemus. Propriissime ergo bigamus dicitur, qui secundas nuptias contraxit post mortem prioris conjugis, et utrasque consummavit, ut Canonistæ docent in Rubrica de Bigamis, et D. Thom., in 4, dist. 27; et ibidem Soto, et quæst. 3, art. 1; Richardus, art. 4, quæst. 4; Navarrus, cap. 27, num. 195, et patet ex ipsa voce *bigamus*, quæ idem significat, quod bis conjugatus; unde communiter hæc tantum vocari solet vera bigamia, ut infra dicemus. Hæc autem iterata susceptio matrimonii vocatur defectus sacramenti, non quia talis sacramenti secunda susceptio peccaminosa sit; nam certum de fide est, tale matrimonium per se honestum ac licitum esse (ut nunc ex propria materia suppono cum D. Thoma, et aliis Theologis, in 4, d. 42, et videri possunt cap. Aperiunt, cum sequent., 31, quæst. 4, et Concil. Carthagin. IV, c. 4). Sed quia tale

matrimonium non est ita accommodatum ad perfectam illius sacramenti significationem. Est enim proprium hujus sacramenti significare conjunctionem Christi cum Ecclesia, ex Paul. ad Ephes. 5; matrimonium autem spirituale inter Christum et Ecclesiam est unicum, et unius viri cum una sponsa; et ideo tale vinculum minus apte per secundas nuptias significatur, et hic appellatur in præsentia materia defectus sacramenti.

2. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices: ex hoc defectu videtur colligi defectus in honestate et commissio alicujus delicti, quia turpe est sacramentum recipere modo aliquo repugnante perfectæ significationi ejus; nam videtur hoc esse contra veritatem significationis sacramentalis. Respondeo defectum hunc non esse contra substantialem, ut sic dicam, significationem sacramenti, sed contra vel potius præter ejus perfectionem. Nam, quamvis matrimonium sæpius contrahatur, nunquam significatur conjunctio Christi cum pluribus Ecclesiis seu personis, quia illa duo matrimonia inter se non junguntur ad illam significationem reddendam, sed unumquodque per se significat conjunctionem unius cum una, et unicuique eorum per se considerato accidentaria est alterius significatio, et propter hoc ibi nulla intercedit falsitas, neque irreverentia sacramenti, quæ ad culpam sufficiat. Nihilominus tamen ex parte subjecti est quidam defectus in significatione, quia talis vir vere et in re ipsa non est unus unius, ut dicitur in cap. Debitum, de Bigamis, ideoque in tali matrimonio censetur esse minor reverentia, et quasi quædam indecentia, ad quam significandam consuevit Ecclesia negare his secundis nuptiis solemnitatem illam publicæ benedictionis, ut tradunt Theologi loco citato, et Summistæ, verb. *Nuptiæ*, et aperte colligitur ex cap. 4, et cap. Vir, de Secundis nuptiis.

3. *Cap. De his, 34, quæst. 4, objicitur.* — *Prima expositio.* — *Objectio contra expositionem.* — *Replicatio.* — *Exceptio alia.* — Sed objici præterea potest cap. De his, 34, q. 4. Nam poenitentiam imponendam esse dicit propter secundas nuptias, ac si illæ essent illicitæ. At Glossa ibi intelligendum putat caput illud de secundis nuptiis contractis vivente primo conjugate. Idem habet Glossa, in cap. Si quis, 32, quæst. 6, ubi in eodem sensu dicitur: *Si quis fuerit multis nuptiis copulatus, poenitentiam agat.* Et eandem expositionem sequitur Turrecremata cum aliis,

in quo sensu textus ille ad rem præsentem non facit. Estque probabilis expositio, nam hoc videntur significare illa verba: *Qui frequenter uxores ducunt*, ubi in originali, scilicet, Concilio Neocæsariensi, c. 3, alia translatio habet: *De his, qui in plurima matrimonia incidunt, tempus quidem constitutum est, sed conversio et poenitentia eorum tempus contrahit.* Ubi aperte videtur esse sermo de pluribus matrimoniis peccaminose contractis. Obstat tamen huic expositioni, quia ubi in secunda parte illius textus prohibetur presbyter adesse convivio secundarum nuptiarum, textus græcus ejusdem Concilii expresse facit mentionem bigamiae. Responderi potest, caput illud compositum esse ex duobus capitibus, Neocæsariensi tertio scilicet et septimo; et ideo in illis duabus partibus esse posse sermonem de secundis nuptiis in diverso sensu. Sed contra hoc est, quia in illo capite septimo (quod in decreto est secunda pars illius textus), juxta verba græca, aperte dicitur, bigamum petere poenitentiam, quod idem est ac esse poenitentia dignum, ideoque presbyterum non debere suum consensum talibus nuptiis præbere per præsentiam suam. Unde dici potest, etiamsi sermo sit de secundis nuptiis legitime contractis post mortem prioris conjugis, propter illas tamen poenitentiam fuisse solitam imponi, non propter culpam, quæ necessario insit, sed propter aliqualem incontinentiam, quæ præsumitur, et propter aliorum exemplum. Eo vel maxime, quod Concilium illud provinciale est, et non constat morem illum imponendi poenitentiam propter secundas nuptias legitimas ab Ecclesia Romana fuisse unquam acceptatum. Vel certe, retinendo priorem expositionem, dicendum est, etiam illum, qui secundas nuptias contrahit vivente primo conjugate, appellatum esse bigamum, de quo statim plura dicemus.

4. *Conclusio.* — *Solum ob duplex matrimonium consummatum contrahitur hæc irregularitas.* — Sic ergo explicata ratione hujus bigamiae, dicendum est, per illam contrahi irregularitatem. Ita habetur in cap. 4 et 2, de Bigamis, cap. 4, 26, dist. 34, et colligitur ex can. 16 Apostolorum et sequent. Et hæc est præcipua ratio hujus assertionis, scilicet, quia ita jure statutum est. Congruentia vero est duplex. Prima propter defectum sacramenti dicto modo explicatum, ut tradit Pontifex in dicto c. Debitum, de Bigamis. Secunda, quia talis iteratio illius sacramenti est signum